

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu
prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Stat de panduri!

— Ungaria —

de Dr. Ernő Brody.

În revista politică „*Jóvendő*” redactată de Alexandru Brody, cu mai mulți colaboratori distinși dintre politici și ziariști maghiari, pentru-această revistă este și cetățean și apreciată deosebit, — aflăm următorul articol care spune guvernului actual adevăruri remarcabile. (Vezi nr. dela 17 Iulie):

„Idea statului de panduri, (stat polițial, rezimând pe baionetele poliției, nu pe dreptul cetățenilor), este veche, deodată cu însuși statul. Doar că în vechime puterii îi ziceau putere și nu drept! Despre îndemnul prigonirii se spunea drept că isvorește din simțământul de răzbu-nare și nu se zicea că e o atribu-țiune a politicii „liberale” — *precum zic astăzi politiciii maghiari!*”

Mai de mult erau iobagi și domni, și pe cerul justiției, lucea numele lui Torquemada; pe atunci nu erau uman-iști, cari să fi zis că siluirea e abus ilegal de putere.

„Domnia absolutistă a fost totdea-una idea favorită a celor puternici, cari foloseau de regulă două mijloace întru ajungerea scopurilor lor: ne-știința poporului, și *lăsarea lui în lumea întunecului sufletesc*, ca să im-pedece astfel formarea de păreri în el, și apăsarea celor-ce cugetă liber, ca să împedece eșirea la iveală a pă-rerilor altora.

Dar și întrupătorul tipic al forței, Napoleon, abstrăgând dela ambiția lui personală, călca în picioare libertatea omenească pentru *interese de stat*, și tot atunci, pe când cu o mână con-fișea drepturile contimporanilor, cu cealaltă mână creea drepturi *generațiilor ce se vor naște!* Codul-Napoleon rămâne codexul-mamă al cărților de legi europene.

„Ungaria nu se poate asemăna cu nici un singur alt stat, și e în stare mai nenorocită ca ori-care altă țeară, căci aici nici absolutismul nu se poate împreuna cu împlinirea dorințelor naționale, ba din contră, forța brută s'a arătat folositoare tot politi-cei austriece! Aiurea deținătorul pu-terii s'a putut mângâia cu aceea, că deși a abusat de drept, dar' cel puțin are credința, că interesul adevărat ori în chipuit al statului, i-a cerut a-cest serviciu. Dar' în Ungaria nici un guvern nu s'a putut amăgi nici măcar cu acest scop învilit. La noi domnirea absolutistică s'a îndreptat contra țării și în folosul Austriei.

Deci ori-ce fel de întrebuintă-re a puterii și a siluirii e o *risipă de forțe și pierdere de vreme*, — căci dacă se și abizece (de către guverne) de modul și mijloacele ideale de gu-vernare, ceea-ce totdeauna e o gre-șeală fatală și o politică învechită odioasă, — aceea se întâmplă *nu în folosul mării viitoare a țării* și a des-voltării personalității politice, ci pen-tru susținerea și întărirea ideii impe-riului comun.

Și dacă absolutismul e scâr-bos în ori-care formă a lui, el e în-vechit chiar și în cazul, când e mo-tivat cu „resoane de stat”. Dar' mai ales e odios atunci, când el, pentru susținerea domniei de partid, sub firmă „liberală”, *nimicește drepturile omenești, cetățenești și politice!* Întâia cerință a unei politice libe-

rale e aceea, că ea pe basa princi-piilor statului de drept, se înlăture acele lovituri cari ating ori primejdusec ordinea de stat.

„Respectarea dreptului personal; scutirea dreptului de *întrunire și asociere* a cetățenilor; osebirea or-ganelor puteri executive; despicierea strictă a cercului de competență a or-ganelor osebite, și mai ales neatmarea totală a administrației de jus-tiție: acestea arată chipul adevăra-tului *stat de drept*, în contrarietate cu al statului polițial, în care în si-tuații critice, cercurile de competență pier, forța degenerază în drept, și pu-terea în siluire!

În timpul din urmă mai multe a-pariții și fapte din viața pu-blică maghiară, servesc perspec-tive triste din acest punct de ve-dere!

Guvernul nu numai că se arată cu totul nesimțitor pentru susți-nerea libertății publice, ci din con-tră: în astfel de casuri, când își vede primejdute scopurile și interesele sale, recurge la politica detestată a celor douăzeci și cinci de băte și a tragerii pe bancă, — vătămând adânc chiar și simțământul de sine al pa-riilor, cari în periodul luminei s'au desvâțat de loviturile de biciu!

S'a început acest sistem cu prigo-nirea socialiștilor (și a *naționali-tăților*)! Autorul maghiar era deplin drept, dacă în fiecare loc, unde e vorba de socialiști, adăuga: și *naționalitățile* cari sunt la fel de brutal tractate de guvernul, contra căruia, d-sa se revoltă prin articolul acesta. Red. „Lib.”), oprindu-li-se adunările lor popo-rale, confiscându-le foile, cu insti-tuirea procuraturilor de noapte! Poli-tica scurt vnezătoare, stupidă! Nu știe guvernul, că partidul social-democrat în Ungaria are a-și mulțumi întinde-rea lui, tocmai domniei siluitoare a lui Bánffy-Perczel? Și în străinătate, d. e. în Germania, puterea de acum a partidului e urmarea directă a „legii de fer” a lui Bismarck, care a stîrpit pe socialiști — pe hârtie! (Tocmai cum ne stîrlesc pe noi, neamurile nemaghiare, guvernele ungurești, cu legile lor de pe hârtie! Red. „Lib.”)

Firește, când e vorba de socialiști (ca și despre naționalități. Red. „Lib.”) guvernul stă înainte cu ideea na-țională, față cu cea interna-țională.

„În astfel de împrejurări se scoate la iveală ideea „națională” cea înțifrată, desbrăcată însă de adevărata ei formă, și folosită drept *frază mincinoasă*, dar' care în clipe de străim-toare e părăsită cu necredință, — a-ceasta idee (națională) închipuită ca având putere vrăjitoare, fiind clenodiu sfânt pentru prostirea mulțimii, și cu care o politică hăbăucă crede a-și putea coperi toate boacă-nele și revindicările unui popor a-mărit, până ce vine o scrisoare din... Galați!

„Dar' e vădit, că sufulcarea națio-nală (maghiară) față cu socialiștii (și cu nemaghiarii! R. „L.”) e o frasă tot așa de fără preț și goală, ca și „liberalitatea” lor (a guvernelor a-decă)! Căci guvernul, față cu ori-ce mișcare a mulțimii, pune în praxă ideea statului polițial dacă în sufletul mulțimii viază alt sim-țământ, decât ligușirea josnică!

Dovadă istoria grevei dela trenuri. Nici ideea națională, nici interesele statului, nici punctul de vedere al

ordinei, nu au cerut ca guvernul să oprească adunarea funcționarilor de trenuri. Opreliștea asta le-a dat o simplu stăpânul lor (din întâmplare statul, nu societatea pe acții Kassau-Oderberg), și guvernul a ridicat la dogmă acel principiu imposibil în-tr'un stat de drept, că funcționarii de tren, nu pot fi totodată oameni și cetățeni. Arestarea și aruncarea în temniță a alor 800 slujbași de tren pentru-că voiau să se folosească și ei de drepturile cetățenești, — e continuarea acestui sistem. Și eată așa se confundă cercurile de competență, că se dispune pe cale administrativă acolo, unde pro-cedura judecătorească cea în-grădită în șanțurile neatmării, sin-gură avea drept a dispune!

Sau în un alt ram al guvernării: cel justițiar. Ce vor zice acei cari-țin, ca judecătorul să fie neatm-nător, la acel ordin al ministrului de justiție, prin care provoacă pe ju-decători, ca să spriginească poliția în alergarea lor contra socialiștilor, resol-vând repede, în afară de șir, cercetă-rile pornite contra socialiștilor! (Dar' ce vom zice noi, naționalitățile la or-dinele secrete date contra noastră, că cu șir și fără șir se ne asvêre în tem-niți? Red. Lib.”) O cauză ca și o sută de cauze, numai prin natura sa poate fi grabnică, ear' nu prin per-soanele ce figurează în ea! Și apoi e dreptul suveran al judecătorilor: de a campanii temeinic toată judecătă chiar și pe a socialiștilor!

„Guvernul întonează, și partidul seu „liberal” îndată îl acompaniază ca o musică răsunătoare. Au trebuit numai scormonite sentimentele reac-tionare admormite, și eată se repetază în dietă în cercările de a reinvia sistemul politic aducător a min-te de triste vremuri, cre-zute îngropate: în numele ideii „na-ționale”, politiciii maghiarii ziși-liberali, cer publice *destragerea drepturilor omenești!*”

„Un reprezentant al poporului a cerut aspirarea paragrafilor despre agi-tație din legea penală, cum și res-trîngerea libertății de presă! Altul a cerut reînființarea țeh-urilor industriale!

Trebue să te întrebi uimit: că unde a perit spiritul vremilor din 1848, care a părăsit rămășițele robiei ma-teriale și spirituale a veacului de mij-loc? Unde e legiutorul cel inspirat, care, fără lege, a eluptat libertatea de presă, ca apoi să o asigure și prin lege? La ce a degenerat liberalis-mul lui Deák Ferencz, care voia, ca legea despre libertatea de presă să aibă un singur paragraf: că nu-i iertat să minți!

„Dar' să ne stămpărăm de grabă patima roscolită, să încăm în noi iubirea a ce e frumos, nobil și drept, căci ministrul președinte s'a apucat iar de excursiuni de drept pe-renal pe urma acestor dorințe cu greu miros. Ministrul-președinte a spus-o în dieta ungară, că dispozițiile legii penale în punctul ce privește „provo-carea directă” (în legătură cu agi-tația), lasă statul „nescutit”, căci agitatorii sunt precauți, încungiuși și nu numesc copilul pe adevăratul nume, — pentru aceea guvernul trebeu să „ajute” situației prin aspri-re și prin înlăturarea condiției de provocare di-rectă! Dar' planul lui zice, nu e îndreptat contra a ori-ce fel de agi-

tatori, ci numai contra agitatorilor în contra statului și a ordinei sociale, deși nu agită — direct!

„Această declarație și nainte cu ju-mătate de veac ar fi fost întârziată, în-vechită. Concepția de „provocare di-rectă” a trecut în legea penală un-gară din legea ungurească de presă, în care iarăși a fost transplantată de către Szemere Bertalan din legea de presă franceză, la 1848. Aceasta pre-cisare a fost o cucerire însemnată a mișcării de reformă de atunci. Și a-tunci știau aceea ce ministrul-preșe-dinte opinează în chip de diletant, după jumătate de veac, că adecă sunt două feluri de provocări: cea cu în-țeles nehotărît, lux, simplă, și provo-care directă, și tocmăi pentru aceea au făcut deosebire între ele, căci, pre-cum așa de frumos definește Cseme-gi, ilustra falangă a libertății și știin-ței a voit să scutească garanțiile ex-primării libere a cugetului în con-tra sistemului polițial acă-țător de cuvinte, și contra apu-căturilor din restricțiile reducătoare la nimic!

Azi puterea (guvernului) vrea să se reînțoarcă la stările de nainte cu jumătate de veac. În patruzeci și opt cugetarea descăt-ușată, spiritul liber, sufletul inspirat, au făcut minuni, și idealul era: *stat de drept*; — de azi înainte *statul de polițisti spionează gândurile, ca să le isbească, — cercetează cuvinte ca să le prigonească, caută jertfe, ca să le pedepsească!*...

De mult scriitor maghiar n'a spus mai crude adevăruri în o revistă politică cu au-toritate, despre tendența napoi mergătoare a guvernelor ungurești, ca dl Dr. Brody în acest articol bine zugrăvitor al retrogradului Tisza Pišta.

Alegere de deputat
în PECICA

Cercul electoral al Pecicei a devenit, prin moartea deputatului Vászárhelyi, vacant. Fiind în acest cerc alegători români în număr considerabil; (cam jumătate) da-torința inteligenții noastre este, ca să convoace alegătorii de urgență la o conferență, pentru a decide punerea unei candidaturi naționale. Că reuși-va sau nu candidatul național, este irrelevant; pen-trucă scopul intrării noastre în lupta electorală într'un cerc problematic, ca cel dela Pecica, nu poate fi alta; decăt a manifesta în mod sərbătorec nemulțumirea noastră cu sistemul de guvernare din țeara aceasta și cu stăpânirea de acum, care pe cum este în deobște cunos-cut, a devenit atât de temerară; în-căt se pregătește a da școalelor nós-tre lovitura de moarte. Intre astfel de împrejurări alegerea dela Pe-cica are o deosebită importanță, pentru-că cu acest prilej se va putea dovedi intru-cât înțelege po-porul, marele pericol ce ne ame-nință și intru-cât atentatul ce se pregătește școalelor noastre a fost în stare să escite nemulțumi-rea sa. După cum cunoaștem noi pe bravi pecicani, — nu putem dubita, că ei vor da o strălucită dovadă despre simțmintele lor ro-mânești.

Literatură

A apărut de sub tipar noul
volum literar

„Raze de lună”

nuvele, schițe și altele, de Vasile E. Moldovan, volum din care am avut plăcerea a da cetitorilor nostri câteva piese («Cantorul Șomboroi», «O dra-goste») drept specimene. Piesele pe cari le-am dat noi în foiață însă, nu sunt cele mai bune, ori singurele bune în volum, ci cu bucurie putem asigura pe toți iubitorii de literatură, ca și celelalte 18 piese încă (de toate sunt 20) sunt la fel de bune, ba unele poate mai presus și de cele reproduse de noi. Și până la o schițare mai amê-nunțită a cuprinsului volumului, vestim de pe acum, că sunt de o remar-cabilă frumșețe piesele «*Muza Ro-mână*» (în loc de prefață); — «*Bal albastru*» un persiflagiu plin de spirit al Balului albastru dela Sibiu, de care sigur vor ride mulți și bine, sibienii înșiși, fără a se putea supăra pe șă-galnicul autor; — «*Confetti II*» un vis în temniță a autorului, vis vred-nic de multă luare aminte din partea celor de din afară de temniță, o fan-tasie bogată și fericită, ironisând foarte fin pe cei cari își arată interesul lor pentru întemnițării nostri politici, așa precum și-l arată!; — «*Dumnezeul, cantorul Șomboroi*», cu care cetitorii «*Libertății*» au făcut deja cunoștință directă; — «*Vine ingerul*» și «*Mama*» două piese pline de gingașe aduce-ri aminte a copilului rămas orfan de mic, de mama sa, de lipsa dulcilor ei ocro-tiri; pe aiurea duioasele amintiri storc lacrimi din ochii cetitorului cu ini-mă; — «*O dragoste*», frumoasa nu-velă subiect național și bune ten-dințe naționale, cunoscută de cetitorii «*Libertății*»; — «*Fântâna plângerii-lor*», duioasă nuvelă subiect istoric din vieața mândrilor Moți; — «*Sanda și Sanda*» o frumoasă distincție făcută între numirea poetică aleasă de poet pentru idealul seu în poezie, și în-tre înțelesul comun-*ce cetitorii nepo-eți*, aplicându-l la vre-o ființă vie, dau une-ori numelui poetizat de scriitor; — «*Mister Petre Comediășul*» o nuvelă din vieața de circ, plină de interes, de sentiment și de un tragic zguduitor.

Dar' când dintre cele 20 de piese am scos la iveală mai ales pe aceste zece, — nu vrem de loc să zicem că celelalte ar fi doar' piese inferioare. De loc nu! Din contră și acelea sunt remarcabile din multe puncte de ve-dere și vor fi cetite cu mulțumire de-plină de cumpărătorii cărții, — voim numai să spunem, că aceste zece în-șirate, sunt acelea cari fac podoaba, fala autorului în acest volum, fiind foarte îngrijite și fiind mărturiile vie ale talentului real al acestui tinêr scriitor.

Limba elegantă și distinsă ro-mânească, spirit de observație remarcabil, și spirit și tinereță și vieață: iată în câteva cuvinte ca-racteristica pieselor din volumul ce anunțăm, — și cu care autorul a fă-cut un mare pas spre sêvrșire, față cu volumele d-sale din trecut.

Om abia de 23 ani, dl Vasile E. Moldovan se presintă deja cu al 3-lea volum în fața publicului (Vol. I. a fost «*Meteor*», roman trecut tot; vol. II.

»Dușmănie«, din care mai are câteva exemplare), și mai ales prin acest al treilea volum, de care ne ocupăm, dl Moldovan își va ocupa loc de onoare între scriitorii noștri din Ardeal și Ungaria.

Având în vedere, că acest inimos tânăr, cunoscut cetitorilor »Libertății«, între altele și din curajoasa d-sale vorbire de apărare în fața tribunalului din Cluj, și din posesiile sale eroice publicate la noi, — se află și azi închis în temnița din Cluj (cu părintele Moța) și are să mai stea acolo peste 4 luni de zile pentru articlile sale din foile volante fiind, și având în vedere că, tânăr sârac fiind, e avisat a se susține din ce câștigă cu harnica d-sale peană, — noi facem îndoit apel la cetitorii noștri, să-i cumpere volumul de nuvele ieșit acum de sub tipar sub titlul »Raze de lună«, căci fac prin asta două lucruri bune de-odată: întâi sprijinesc un talent literar, când se prezintă pe piața literară cu produsele spiritului său, a doua își arată cu o cale și atenția față cu un tânăr, care suferă în prinoare politică.

Prier.

*
Abonamentele la volum se fac la adresa: *Administrația foii »Libertatea« în Orăștie (Szászváros)*, — pe care autorul a încredințat-o cu primirea banilor și trimiterea cărților, și care îi va trimite, pentru susținere, sumele de lipsă la mai marii temniței.

Cartea fiind gata, (prețul cor. 1.60—80 cr. cu porto cu tot), îndată se trimite celor ce trimit înainte banii.

Stimatele Doamne și d-soare, cari au primit liste de abonament, să binevoiască a le purta spre subscriere între cunoscuți și a le trimite de grabă la adresa dată!

In fața primejdiei.

De ce te temi, nu scapi — zice o vorbă bătrână și se vede, că adevăr e în vorba bătrână, căci și temerile noastre, că ne găsim în fața unui an de foamete, — durere, se adevăresc prea pe întregul.

Seceta și căldurile năbușitoare au pus în întâiu fânatele și acum nimicite întreagă roada cucuruzului. Ori-ce încercări cu ierburi sămănate au rămas zădărnice în fața blăstămului de sus. Și toate nădejțile în ploii binefăcătoare, se

FOIȚA

Yierița cea frumoasă.

— Nuvelă. —

Din privilegiul sărbătorilor aruncate în jurul momentului tarei lui Voevod Stefan-cel-Mare și sfânt, ziarele din România și din Bucovina, au publicat fel și fel de aduceri aminte din viața lui, nuvele și poezii și legende rămase despre el. Una din aceste nuvele o aflăm în »Cronica«, numărul dela datul sărbătorii, și o redăm aci și noi cetitorilor noștri. Iată-o:

Niște fete culegeau struguri într'o vie, și între fetele acelea era și Mărgărinta, nepoata yieriței, care era tare frumoasă.

Fetele se jucau de-a ursita cu fire de busuioc.

Mărgărinta de-odată țipă, iar fetele și flăcăii, întrebând: »ce este?« se strînseră în jurul ei, să-i vadă busuiocul, dacă îi tîner și mirositor, că atunci ursitul are să-i fie tîner și bogat.

Când colo busuiocul era verde și plin de miros mai de hai de cât toate firele de busuioc dela toți flăcăii și toate fetele. Băeții încremeniră și fetele se înciudară, că era cea mai frumoasă dintre fete.

— Ciudat lucru! Cine a lua-o așa de calică? zise o fată care avea o zestre de câte-va sute de lei proști.

— Ticăloasa! Eu sunt și frumoasă și am zestre 2 vaci, de geaba-i, că busuiocul meu îi veșted... grâl amărit fata vornicului.

Flăcăii îngăneau și zădărau fetele,

istovesc de seceta fără sfârșit. De alungul și latul țării, cucurezele își sucesc frunzele și rodul lor, ori nu se ivește, ori și dacă e în chică, se uscă pe piau.

Grăul, deși foarte bun în calitate, a fost prea puțin în cantitate, ca să poată baremi în parte să acopere lipsa cucuruzului și a nutrețului pentru vite.

În chipul acesta țeara întreagă tremură de frica năprasnicei foamete.

Cum și țeara și noi — unul câte unul, suntem săraci, lipiți pământului și meșteșuguri nu știm, negoț nu înțelegem, specula ne este străină — ne găsim în fața unui desastru, atât de mare, încât azi abia îl putem înțelege.

Căci avem și noi năravul păgubitor să nu dăm crezământ rēului ce ne amenință. Ori cât ar fi de greu, ne place să ne spunem și să credem, că nu e tocmai așa de rău. Ne place să ne mângăiem cu vorba fostului ministru ungar, care zicea: »ce-ți pasă, oare-cumva tot trebuie să fie, căci doar nici-odată n'a fost așa, ca să ne fie cumva«.

Deși naivă, dar e multă filosofie în vorbele aceste anapoda. Numai să nu uităm, că e filosofia desperatului. Și noi nu vrem să fim o clăie de desperați.

Noi vrem să fim oamenii traiului real, vrem să fim întimpinătorii greului și nu învinșii rēului. Și vrem să fim, pentru-că datori suntem să fim.

În situații grele, de seama situației economice, ce ni-se prezintă, vrem și noi tinerimea să dovedim dorul nostru de muncă, să dovedim, că nu frazele și discuțiile academice ne duc la mal — ci acțiunile practice sunt factorii progresului real.

Știm, simțim și vedem că poporul nostru, ca toți ceialalți locuitori ai patriei, sunt ajunși la marginea nevoilor, aproape de desperație.

Coșerele sunt goale, vitele mugesc la ieslele goale, geșeftarii fără suflet se ridică pe planul întâiu — căci toate nădejțile au secăt.

iar fetele îi luau în rēs pe flăcăi și cu toții se îndesau tot mai aproape de Mărgărinta.

Mărgărinta care era fără de mamă și tată, tăcea și se uita la busuiocul care-i arătase norocul și sfîrșise ciuda fetelor.

Un flăcău zise Mărgărintei: — Mărgărintă hai, noi gândim că busuiocul nu s'a uscat, că li-i fi udat mereu cu apă, de aceea am hotărît să-l tragem la noroc și cărei fete a cădea busuiocul, aceea ț-i-a da o mănăzată de zestre.

— Așa, Așa! Strigară toți.
— Dragostea nu se vinde, grăi Mărgărinta, dar dacă vreți, numai decăt dau busuiocul aceleia care a găsi mai întâiu o alună cu simburile îngemănate.

Fetele îndată strâng alună, le sfărâmau și când colo tot Mărgărinta găsește mai întâiu!

— Cum se poate!?

— Minciuni! și nimenea nu se împăca cu norocul Mărgărintei.

— Încă odată.

Ear' strâng alună, ear' le sfărma și cine a găsit întâiu simburile îngemănate?

Ear' Mărgărinta:

Și a treia-oară tot Mărgărinta a avut noroc!

Fetele mănioase, care de care o hropșeau cu vorbele rele:

— S'o iee naiba!

— Îi fermecătoare!

Alta se țigănea:

— Dă-mi busuiocul mie?

— Așa, așa, dai-l, strigau altele și toate fetele se repeziră să-i iee busuiocul cel fermecat.

România și-a oprit exportul; Austria își șterge vama de imposibil pe alimente și bucate și în vremea asta în dieta țării noastre se macină la vorbe goale. Nimănui nu-i vine în minte că țeara o formează cetățenii ce azi mâne urlă după pâinea de toate zilele.

Tac cu toții. Tăcerea mormentului. Și ne doare când ne simțim îndreptățiți să strigăm, că »a sosit momentul, ca factorii tineri și cei cu inimi pline de dorul muncii tineresti, — găesc privilegiul muncii fără preget, privilegiul faptelor, ce se simt — nu numai să spun.

Am fi rău înțelegi, — când s'ar crede, că noi tinerii am dori să monopolisăm acțiunea de ajutorare. Dorul nostru este să facem din scântea dorului de muncă faptică, — focul la care se poate încălzi poporul nostru înghețat de lipse și istovit de foamete.

Să lăsăm — baremi în momentele de grea cumpănă ori-ce discuții teoretice, să nu întrebăm cine și de unde se pornește acțiunea, fără umăr la umăr să ne așternem pe lucru și să facem să simtă poporul, că are conducători, ce și în ceasuri de grea urgie își știu face datorința.

Frunțași, bănci și mai ales băncile și toți cei-ce pot contribui la ajutorul poporului — să se pună pe lucru. Să facem consoțorii de ocazie, să ne câștigăm informații și să căutăm mijloace de scăpare ori cel puțin de ajutorare — căci ne găsim în fața unui an nespus de primejdios prin sērăcia ce ne-o promite.

Ori-ce acțiune potrivită și ori de unde și dela cine ar porni să o supunem bunei chibzului obștești și apoi, dacă vom găsi-o de potrivită să o înbrățisem cu trup cu suflet.

Coloanele gazetelor stau deschise să le folosim, și planuri de acțiune salvatoare să supunem opinării publice — căci e peste putință, ca un popor atât de numeros să nu aibă fii — ce știu și vreau să ajute în situații grele de felul celei de azi.

V. C. O.

De-odată se auzi lângă zaplaz, o holcă mare de buciume și toți căzură de-odată cu fețele la pământ, cuprinși de spaimă, că se prăpădește pământul.

De unde le era frica asta! Era tocmai în vremea lui Stefan-Vodă, când un popă — Chirilă — procise sfîrșitul lumii. Și de aceea flăcăii și fetele când au auzit buciurile sunând, gândeau că arhanghelii dau de veste: sfîrșitul lumii.

De aceea se trîntise la pământ și stăteau încremenți și așa ar fi stat cine știe câtă vreme, dacă unul n'ar fi strigat: »În picioare, tonților!«

Fricoșii, aruncară câte o căutătură pe furiș și cunoscură că erau doi buciumani dela oaste și nu ingeri, după-cum li-se năzărise.

— Aicea-i viia lui Ureche, întrebă un buciumaș.

— Aici.

Atunci s'apropie un buciumaș și scoate din sîn o iconiță pe care era zugrăvit chipul unei fete, așa de frumoasă: ca din povești. Amândoi ostașii umblau după fete, oprindu-se la fiecare, ca să vadă dacă nu cumva seamănă cuiva chipul de pe iconiță.

Le vëzuse mai pe toate, când unul din ostași grăi:

— Umblăm de geaba și nu e aici!

— Ba nu, răspuse celalalt, uite colo încă o copilă, și arată pe Mărgărinta, care ședea de-oparte cu busuiocul în mână.

Fata pricepu îndată ce vorbesc ei și-și pleacă capul rușinat.

— Ea-i ceea care o căutam de atăta vreme și ingenunchiară cu cinste mare înaintea Mărgărintei.

După asta, buciumașii i-au adus

Șoviniștii între ei.

Cunoscutul deputat Olay Lajos, unul dintre cei mai rabiți șoviniști și cu gură mai spartă între guralivii din parlament, s'a apucat de ceartă cu ziarul »Magyar Szó«. Anume dînsul a învinuit în parlament aceasta foaie, că ar fi cumpărată. La ceea-ce, foaia i-a răspuns în posta redacțiuni în ton convenit, producându-se într'un mod demn. Anume, i-a răspuns în modul următor: Nu de mult i-am scris lui Olay, că dînsul nu e om de nimic, ci e nebun. Acum ne schimbăm părerea. Adecă susținem, că Olay e nebun, însă revocăm, că nu ar fi om de nimic.

În urma acestui atac Olay a intentat proces de presă și promite, că va dovedi națiunei adevărata origine și adevărata figură a redactorului Dr. Eduard Palyi. Suntăm curioși la desvelirile patrioților, știind că în punctul onoarei, patrioții noștri nu prea sunt scrupuloși.

Sērmană țeară pe ce mâni ai ajuns!

Rēzboiul.

Asaltul asupra portului fortificial »Port-Arthur«, a început, și seceră pe ambele părți jertfe numeroase. Armata japoneză de asediu constă din 70.000 soldați, pe când Rușii au pentru apărarea fortăreții 25.000 oameni.

Despre decursul celor dintăiu asalturi japoneze și despre retragerea rușilor în inima cetății, au sosit următoarele știri:

În 27 Iulie de dimineața au început Japonezii asaltul pe linia întregă, însă au fost respinși cu perderi de mii de oameni. În 30 Iulie japonezii au atacat poziția rusească de pe »dealul Lupului« și după o luptă înversunată rușii au fost siliți să se retragă în fortăreață. Știrile mai nouă comunică, că japonezii stau deja în fața fortificațiilor principale, și în focul tu-

trei lăzi: în una era numai aur; alta era plină de petri scumpe și cealaltă era plină de cămăși de borangic cu alțițe de aur și toate ca acelea, de care nu se mai aflau.

Pentru mine-s toate aceste bogății, grăi fata cu sfială.

— Da, Doamnă, mâne îi știi cine ț-i-le-a trimis.

Fata uimită peste măsură, se uită și ea buimacă, la lăzi fără să poată zice nimica.

Flăcăii și fetele vëzând norocul Mărgărintei au prins a juca, și ea deschise lada cu pietri scumpe și împărți la fete. A luat și din lada cu aur și-a dat vornicului ca să plătească birul săracilor.

De acoloa Mărgărinta se îndrepta cu ostașii, înspre cramă, unde ședea mătușe-sa.

Dar' flăcăii care de care o cereau de nevastă.

Busuiocul mi-o arăta la noapte ursitul meu și acela mi-ar fi bărbat, lăsat dela Dumnezeu, grăi fata rușinoasă.

Flăcăii și fetele se împrăștiară fiecare gândindu-se la ursitul Mărgărintei. Flăcăii își frământau mințea, cum ar face fiecare dintr'nșii să i-se arete ca ursitul fetei care se închiaburise într'o clipeală. Au alergat pe sub ascuns la o vrăjitoare și fiecare îi da ce avea și pe deasupra îi făgăduia câte și mai câte, numai doar' o fi el ursitul Mărgărintei.

Afară de flăcăi și-a mai pus în gând și vornicul satului, un om vëduoi, ca de 55 de ani, și sa dus și el la vrăjitoare.

Baba i-a sfătuit pe fiecare: unul să se îmbrace ca stafile, altul ca stri-

nurilor rusești își ridică forturi de adăpost. Minele de apărare rusești sunt acoperite cu petrii; când explodează, o ploaie de petrii cade asupra dușmanului.

Căderea Port-Arthurului în mâinile japonezilor nu mai poate întârzia mult.

Armata lui Kuropatkin continuă a se retrage spre Mukden, cu toate că unele telegrame din Petersburg vreau să știe că Țarul ar fi dat ordin lui Kuropatkin să nu se mai retragă, ci să ie în ofensiva contra Japonezilor ce-l urmăresc.

Scene din Rēzboiu.

Correspondentul englez de pe câmpul de rēzboiu Douglas Story, scrie în o epistolă a sa din Liaojang, următoarele despre soldatul rus:

»Acolo departe, spre Nord-Ost de la Liaojang, la poalele unor munți, stă micul oraș chinez, cu murdara lui parte rusească și cu vagoanele de tren ale armatei, și tabăra. Mai încolo locul de spitale a »Crucii roșii«, între arbori verzi. Sub poalele muntelui e un loc de petrecere, cu cărări mai bătucite și cu mese mici în patru colțuri. Aici cântă seara musica batalionului 2., compoziții de-alui Rubinstein și Ciaikowski, marșuri de regiment și cântece slave.

Dacă se înserează, vin ofșerii, și ne povestesc despre luptele date, despre planurile lor, și mai despre conducerea rēzboiului. Unii vin, alții le merg în loc, la punctele de pază. Noi salutăm cu căldură pe cei ce s'au întors în pace, și dorim tot binele celor ce pleacă în locul lor, la front.

Convenim aci cu generali comandanți de divizii și cu sublocotenenți tinerei, numai acum ieșiți din școala de cadeți. Sunt aci și dame din Odesa și Shanghai, de pe Broadway-ul New-York-ului și de pe bulevardul Parisului.

Aici am întâlnit și pe sublocotenentul Rebusov, care, tîner de 22 ani, e deja un erou! Iată câte-va istorii din pățaniile lui, cari dovedesc că într'adever soldatul rus e viteaz, și dacă armata lor nu are mai mare noroc, e, că în număr e mult mai puțină ca cea a inamicului.

Subloc. Rebusov s'a apucat cu 12 feciori călări să facă o patrulă de

goii, celalalt ca haiducii și tot așa în strae negre, albe și fel de fel, dar pe vornic îl sfătuisse să se îmbrace în chip de inger.

După asta toți așteptau miezul nopții.

Mărgărinta după-ce se întorsese în cramă, când s'a vëzut singură, ear' se uită la odoarele acelea, și deschise lada cu straiete, și se îmbracă cu niște straiete ca acelea de n'o mai cunoașteai: nu-mai era Mărgărinta cea cu cămăși de fuior, acum era parcă o zînă, așa era de frumoasă.

— Cine să-mi fi dat darurile aceste?

Ostașii, care-o păzeau, nu-i spu-neau alta decăt că-s dela o față boierească, care și-a căutat ursita și i-s'a arătat o fetișcană, drept ca cea de pe iconiță. Boierul necunoscând ursita a-trimis buciumașii acestia, încălțați cu opinii de fer și cărje de oțel, ca să vënture țeara în lung și în lat, doară i-a găsi ursita lui...

Dar' fata era nerăbdătoare ca să știe anume: cine-i acela? Frumosu-i? Voinic? Tîner? Bētrân?

— »Fie și Vodă«, gândi Mărgărinta în sine ei, »da de mi-ar arăta busuiocul un ursit slut, ticăit și prost, de geaba mi-a trimis darurile, că mai bine să mor, decăt să mă mărit cu așa om«.

Cocoșii cântase, Mărgărinta puse busuiocul și 2 crengi de răchită într'o ulică nouă, plină cu apă neînceptă și puindu-o sub căpătăi, se culcă îmbrăcată cum era, de-acolea boscorodi un descântec ca să i-se arete ursitul.

Nu trecu mai mult de cât a-i zice »Tatăl nostru«, se întunecă, Mărgă-

recunoaștere în împrejurimile de la Vafangku. Pe neașteptate, un escadron de călăreți japonezi, comandați de un major, a dat peste mica ceată de ruși și a încungiuat-o. Dar feciorii s'au dat într-o latură, pe unde șirurile inamice erau mai slabe, și cu sabia în mână rupându-și loc printre ele, s'au refugiat în chipistei. Majorul japonez i-a gonit cât-va timp și fi bățocorea că se refugiază! Majorul fusese la școli chiar în Petersburg și așa bățocurile lui zise pe rusește, îl dureau foarte pe tinărul ofițer rus. Iată-i într-o clipă aproape de-olaltă. Majorul trage cu sabia să-l rēteze pe ofițerul rus, dar Rebutov, să apară cu o mișcare fericită, lăsându-se napoi pe spatele calului său, și de-acolo așa a dat o lovitură de sabie din jos în sus, că sabia lui a tăiat în două tocmai șira spinării după cap la majorul japonez. Maiorul a căzut îndată mort de pe calul său.

„Dar au grumaz vênjos acești japonezi“, ne zise Rebutov, și ne arată sabia lui stîrbă, unde a lovit în osul inimic. În aceeași ciocnire ofițerul rus vede că un glonț nebun a lovit pe sergentul său, sfredelindu-i peptul, în cât acela se pleca să se răstoarne de pe cal. Rebutov prinse calul majorului japonez mort, puse pe sergentul său pe acest cal bun și așa goni cu el spre calea ferată, scăpând de prigonirea numeroșilor inimici. — De fapt sublocotenentul Rebutov poartă la sabia sa, pe lângă al său, drept semn de biruință, și portopeul dela sabia majorului japonez omărit, și lângă ele medalia roșie rusească pentru vitejie.

Tot aici am auzit — zice mai departe corespondentul englez — istoria căpitanului Vorolov, a singurului om ramas viu din bateria de tunuri dela feroasa luptă dela Kinlenceng. L'am și văzut pe căpitan, zăcînd foarte liniștit în spital, căci o țandără de fer din un glonte inimic, îi zdrobise piciorul. Istoria lui o spuneau infiorați, soții săi. Cum sta el în acea groznică zi de prima Maiu, lângă tunurile sale și își ținea ficerii pe lângă sine, isbutind să aibă cea mai mare disciplină, până ce toți ofițerii bateriei au căzut morți ori răniți și până și pe el însuși l'a culcat la pământ o granată! Căpitanul rămas

rinta, tremură și numai ce auzi după de pași în toate părțile.

— Dumnezeule! Câte picioare are ursitul meu? Ingănă fata infricoșată Abia grai vorbele acestea și bordeiul se luminează. Atunci Mărgărinta văzu deodată o mulțime de mătăhale albe și negre, săltând fel și chip la lumina lunii.

Fata înspăimîntată și-a întors capul în altă parte, și zări un ânger bătînd din aripi.

— Așa-i ursitorul meu! și alerga în brațele lui ca s'o apere. Când colo cine era? Ghiuul de vornic! Mărgărinta țipă de groază și căzu la pământ, în nesimțire.

Când a țipat fata, buciumașii cari se uitau printr-o crepătură a ușei, buciumară și răcni:

— Pe dinșii!

Aceia apucară la fugă, strigînd înspăimîntați de buciume și răcnete:

Judecata de apoi!

Ostașii i-au fugărit până-n munți îndepărtați și când s'au întors înapoi, în zorile zilei, Mărgărinta era tot în nesimțire.

Drept în luminatul zilei sosi c'un buciumaș un alt ostaș mândru, mic la stat, dar făcut bine și călare pe un cal sirep, alb ca omătul.

Buciumașul ajută călărețului să descălice și îi arată locul unde era Mărgărinta.

Voinicul cel frumos se repezi la Mărgărinta, o luă în brațe și strângându-o prinse a o desmierda.

— Vîno-ți în fire puiculița mea.

— Dumnezeule, par'că ar avea glas frumos, de geaba-i că-i bătrîn și cum era, întunec, nu putea ca să-l cunoască.

schiop, are lângă sine în spital, ca tristă suvenire, bucata de fer din granată, aceea care l'a răpus și pe el. O arată cu un zimbet trist la cei ce îl cercetează.

Un ofițer rus, a cărui cuvînt nu poate fi tras la îndoială, ne spunea, că după o luptă grea, a văzut pe câmp, de-o parte, doi cazaci morți, cărora le era tăiat gâtul și din gură limbile scoase, tăiate. Aceste cruzimi însă, zice el, le fac mișei de Ciunguzi, în luptă cu cari se vede că au căzut cei doi Cazaci. Căci altfel despre Japonezi, ei Rușii însuși, vorbesc cu tot respectul ca despre niște inimici cinstiți.

Și alte istorii multe, pline de vitejie și de fiori, auzi aici la fie-care pas. Căci se fac zi de zi zeci de fapte de vitejie, de-opotrivă viteji fiind amîndoi luptăcii, și Ruși și Japonezi.

Slovacii din com. Bichișului și limba maghiară.

Foile unguerești publică sub titlul „Adunarea panslavă turbulentă“, următoarea știre interesantă despre slovacii din Tótkomlos, despre a căror luptă în contra maghiarisării am amintit deja și noi.

Duminecă confesiunea evangelică și-a ținut adunarea, care a fost convocată pentru a alege doi învătători. Aceasta adunare, care s'a ținut în biserică, a decurs foarte zgomotos. Protopopul districtului Veress József, deputat dietal, de a cărui cerc se ține și Tótkomlosul — a adresat parohiei o epistolă a cărei cetire matadorii panslavi nu a permis-o, — fiindcă a fost scrisă în limba unguerească.

Eată acțiunea născînd reacțiune, dar' cu toate acestea șovinismii nostri nu se desbracă, de ideea fixă a statului național maghiar.

La situația economică.

(Impresii și îndemnuri).

Vreme de vre-o 9 zile am cutriat părțile acele ale țării, care sunt socotite ca depositare principale ale bucatelor ungare.

Trebuiețele impuse de afaceri au trecut în planul al doilea și

Luna lumina, ear' și Mărgărinta zări pe voinic rîzînd de busuiocul ei din mână.

— Eaca ursitul meu! și-și duse Mărgărinta busuiocul ca să-l sărute. Dar' voinicul vru să-l sărute deodată și busuiocul alunecă de pe buzele fetei, așa că se sărutară amîndoi de-abinele.

— Mărgărinta mea! o desmerdă voinicul.

Dar' fata, când a văzut că străinul nu-i umbra ursitorului, ci-i ursitorul adevărat, care o stringea mereu la piept și-i auzea inima bătînd, atunci se smuci repede zicînd:

— Ii om!... Cine ești, flăcăule?

— Ștefan-Vodă... Să nu te miri de loc: dacă am fost nevoit să dau coroană domnească altei femei de neam mare, ție dragă vreau să-ți dau inima mea și fericite... Vîno dar' în brațele celui ursit dela Dumnezeu.

Mărgărinta se lăsa, fără să-și deo seamă în brațele lui Ștefan-cel-Mare, sărutînd busuiocul și grăind.

— Dacă așa a fost dela Dumnezeu: ca să iubesc ursitul meu fără ca să mă poată lua... fie cum vrea el.

* Cățiva ani, după întemplantarea asta, la viaa lui Ureche se ridicase o căsuță mândră. Acolo adesea, putea întalni ori-cine pe Ștefan-cel-Mare, alinându-și neodichna bătărilor și a necazurilor în desmerdările și sărutările Mărgărintei și a lui Petrică, copil isteț și frumos, făcut din dragostea lor, care mai pe urmă a ajuns să poarte coroana Moldovei.

dorul de a avea informațiile despre situația economică a țării s'a făcut ținta principală a călătoriei mele. Mai ales că abia de o săptămână m'am reintors din România cu impresia, că pentru anul acesta câmpiile României nu ne vor da și nouă, ba poate nici fraților noștri de peste munți, nu vor putea să le dea nici chiar pânea de toate zilele.

Impresiile mele din călătoria aceasta, — le las să le cetiți din datele ce urmează:

În jurul Soborsinului, acum în 5 August sapă cucuruzul, crescut de abia 30—40 centimetri dela pământ. Pe lângă Timișoara, cucuruzul are foi veștede și livezile de fîn sunt pustiite de căldură și de secetă. Pe la Jebel, Voitec, Verșeț, Alibunari, Satul-nou, etc. cucuruzele sunt depline în paiu, ici coala au și chici frumoase — dar' grăunte și rod promițetor aproape nu se găsește.

Dar' economii tot mai nădăduiesc. Iși zic cu resignație: „An am luat de pe un lanț 20 șinege (20 măji metrice) — estan poate că totuși iau 6—8 șinege (măji)“.

Durere, trebuie să constat că mângăierea plugarilor noștri din acele părți e prea mult optimată — căci după ori-ce combinație abia va da lanțul 3—4 măji metrice.

În chipul acesta grănerul țării Torontalul și Câmpia cea mare a Ungariei — în cazul cel mai bun, abia va putea produce a cincia parte din producția anilor regulați.

Lângă lipsa de cucuruz se nu uităm să înșirăm lipsa totală de nutreț. Și atunci icoana sărăciei ni-se înfățișează deplină.

Situația economică din Ardeal apoi e deja aproape desperată. Pe întinsul Ardealului abia se găsește nutreț și cucuruzul e mai pe jos de ori-ce nădejde.

Am fost la tîrgul de vite din Deva, din Baia-de-Criș, din Zlatna, din Gherla, etc. și am lăcrămat de atata pradă și sărăcie, ce se acață de grumazii bietului plugar. Cine vindea — vindea cu pagube de 80—100 floreni la o pereche de boi. Cine nu vindea știa că acasă îl așteaptă licitația și amarul. Cei mai mulți nici nu erau întrebați pentru-ce sunt în tîrg. Vite pe nimic — și cumpărătorii ca-n palmă. Căci maja de fîn e 6 fl. 50 și carul de fîn cu 50 floreni.

Mulți proprietari își imbie vitele să le ierneze în parte — una mie, una ție. Dau în iernare 4 boi și la primăvară au să capete numai 2.

Și apoi tot prețul, ce se cere pentru nutreț și pentru bucate — ar fi cum ar fi — dar' vorba este, că ai da prețul, dar' n'ai cui, nime nu vinde, nici bucate, nici nutreț. Toți se tem de foamete și de mai rău.

Constatările aceste, culese din faptică și proaspătă esperință — ne arată, pe nevrutele calea, ce trebuie să o apucăm.

Să căutăm, departe, afară de țeara noastră, isvoare de bucate și de fîn.

Dar' asta nu o pot face eu, ori tu, ori el. Trebuie să mă întovărășesc, eu și tu și el și alții și să adun capital, ca să pot cere și cumpăra în cantitate mai mare.

Avem băncile noastre românești — faci-și datorința, căci lor și clicuteții lor și-o faci și prii asta poporului prin care și pentru care sunt înființate.

NOUȚĂȚI

CONVOCARE

După ce în ziua de sf. Ilie a. c. mai multe femei evlavioase gr.-or. s'au adunat la biserică noastră din Orăștie și și-a exprimat dorința de a se înființa o reuniune pentru înfrumusețarea bisericii și pentru conlucrare la zidirea unui nou edificiu bisericesc în Orăștie, subsemnații prin aceasta convocăm în acel scop pe toate stîm. doamne și femei gr.-or. din Orăștie la

ADUNAREA

care se va ținea Duminecă în 8/21 August a. c. la 3. oare p. m., în biserică gr.-or. din loc.

Orăștie, 30 Iuliu 1904.

Vasile Domșa protopresbiter-paroah. Dr. Aurel Vlad preed. comit. parohial.

Alegeri. Alegerile de membri pentru universitatea săsească se fac pretutindenea pe teritoriul fostului fond regiu în 16 August. În cercul electoral a Romosului candidatul clubului român va fi dl Dr. Aurel Vlad deputat dietal; de oare-ce dl senator Daniil David a declarat că nu mai reflectează la acest mandat.

Ieftinirea sării. Dieta ungară a desbătut și primit proiectul despre modificarea legii din 1897 privitoare la vînzarea sării pentru vite. După intrarea în vigoare a legii celei nouă maja va fi în loc de 10 cor. numai 6. Economii noștri vor saluta cu bucurie aceasta reducere de preț mai ales în aceste timpuri și de altfel peste măsură grele.

Bucurie? Se aude, că o societate mai mare de Americani, se imbie guvernului țării, să aducă în țeară cucuruz cât e de lipsă de mult, și numai cu prețul ce l'a avut anul trecut (cu 1 fl. 30—40 cr.), dacă guvernul reduce la 1/4. v a m a cea mare ce e pusă acum pe bucatele din străinătate.

Să nădăduim că guvernul va face acea reducere de vamă, ca să scape și poporul de primejdia foametei ce-l amenință, — dar' ar fi prin asta scăpate și vitele, căci oamenii ar face păsat de cucuruz, ar stropi cu el și cu apă sărată pae de grâu și și-ar hrăni vitele în viitoarea iarnă grea!

Comitele suprem, și hoții de vînat. Comitele suprem din comitatul Hunedoarei Mara Laszlo, a avut în zilele acestea o periculoasă aventură de vînat în munții Retezatului unde era la vînaoare cu secretarul seu Dr. Batta Mihály și cu vînetorul seu. Anume, s'au întalnit cu hoții de vînat și iau provocat să depună puștile jos, acestia s'au apucat să puște asupra lor.

Vînetorul comitelui suprem încă a pușcat și glonțul seu a nimerit pe un hoț, care a și căzut la pământ. Ceialtați au fugit. Când a sosit ajutorul medical hoțul era mort. Numele nu și-l'a spus. Cercetările jendarmilor au constatat că cel pușcat se ocupă și cu jefuitul.

Cei fugiți sunt probabil români din comitatul Caraș-Severin.

Focuri, peste tot locul. Aflăm zilnic prin foi și din scrisori, că ba ici, ba colo, a bătuit câte-un foc năprasnic, care poate fi socotit cu drept cuvînt ca vîrful paharului de suferințe, ca pleasa bicuului lui Dzeu, după necazul cel mare al anului acestuia secetos!

Zilele astea foc năprasnic a isbucnit în comuna Bișca și Cărstău din Zarand, pustiind părți însemnate din ele și lăsînd pe locuitorii lor la bățul de cerșetor!

În Sătmar a ars cu un sfert din comuna Koltó; — în comit. Trencin Mestecsko a ars în 1 Aug. de tot, din 70 case au mai rămas 6; — în comit. Arva, au ars în 30 Iuliu 78 de case cu tot ce era pe lângă ele, și nici 3 ciasuri n'a ținut focul; — comuna Ghirot din comit. Vesprimului, s'a nimerit de tot; — în comuna Sinte (lângă Chișineu) a bătuit foc mare în 3 Aug., — și pe aiurea, pe multe locuri tot așa!

Frunzar, adecă țiere de crengi mai tinere, cu frunze, din păduri, și ținerea lor grămadă pentru iarnă, drept hrană de silă pentru vite, — se face peste tot locul.

Să ceară toți învoire grabnică de-

la pădurarii din partea locului, și să facă cât de mult atare frunzar, care la iarnă va ajuta pe mulți din nevoia nutrețului.

Și la noi în țară și în România, administrația să voe oamenilor a să ajuta cu frunzar, arătându-le pădurile din cari pot tăia crengile cu frunze.

Cine n'a făcut-o încă, s'o facă degrabă!

Scumpirea laptelui. Din toate părțile țării se plînge lumea prin foi, că lipsa cea groznică de nutreț va atrage după sine, lutre altele, și scumpirea peste măsură a laptelui, acest article de hrană, cu care atîtea familii își susțin pe membrii lor cei mai mulți, îndeosebi copiii. În Pesta aducătorii de lapte pertractează între sine, că cu cât să-l scumpească. Asemenea și pe aiurea. — Iar multele familii mijlocii și sărace, să cutrîmură gîndindu-se la ziua de mâne.

Opreliști însemnate. Guvernul român a oprit ieșirea din țară în afară a ori-ce nutreț, — iar mai nou a oprit și trimiterea în afară a pogațiilor de oleu (ce rămân la stoarcerea oleiului, cum și hemeiului (după fabricarea berii) și a rēmașițelor de napi de zahăr cari rămân din napii de zahăr la fabricii și cari sînt toate foarte bune pentru hrana vitelor.

Să învețe din asta și oamenii noștri a nu lăsa să le iee Jidovii din naîntea nasului nutrețului, precum de fapt îl iau și-l duc în alte părți, ci să ție de ori-ce fel de plantă, că le-a fi de mare lipsă în iarnă!

Incet, să nu te-audă! Poliția din Potsdam (Prusia) pășește în fața lumii cu ceva nou de tot și original: Polițiștii ei umblă de acum încolo în ghete cu talpă și călcăie de gumi! Așa că azi un polițist din Potsdam își pășește pe stradă și prin curte, ori prin ambitori, ca un înger, neauzit de nimenea, legăndu-se numai ca o umbră.

În cea dintăi noapte după introducere talpelor de gumi, s'a întamplat și lucruri de haz: două femei mergeau seara cam tîrziu acasă de la ceva pretine unde fuseseră. În liniștea nopții iacă vînd de departe două mătăhale legăndu-se venind spre ele, dar pas de om nu se auzea de loc! Mătăhalele tot vin; uite, par'că ar avea și arme la ele! Or fi ceva strigoi. Și bietețe femeii au amețit de spaimă, că abia le-au dus polițiștii până acasă.

În zadar. Dacă hoții umblă încet ca să nu-i audă și să-i prindă, — polițiștilor mai ales li-să cade să umble așa ca să nu poată fi auziți, ca cu atât mai ușor să poată prinde pe rău făcători.

MAI NOU

O nouă lovitură, lui Vasile E. Moldovan.

Joi în 11 August dl Vasile E. Moldovan a fost dus din arestul unde se află în Cluj, la palatul tribunalului, pentru a i-se face cunoscută judecata Curiei, care aproape pedeapsa de patru luni, ce i-s'a dictat pentru 5 articolași istorici publicați în „Foaița Poporului“.

La 1 Iulie n. a. c. dl Moldovan împlinise deja trei luni de arest, pedeapsa pentru articolul „Mene-Thekel-Phares“ din „Tribuna“. Dar' n'a fost lăsat liber, ci, la propunerea procurorului, primită de tribunal, a fost ținut mai departe în arest preventiv, ca, vezi Doamne, să nu poată fugi de pedeapsa asta de 4 luni, deși d-sa de voe bună venise din România ca să-și facă pedeapsa.

La ori-ce osândiți, chiar și la criminali ordinari, timpul cât stau în arest preventiv, de regulă li-se socotește apoi ca împlinit în pedeapsa ce i-s'a dictat.

Cu tinărul Vasile E. Moldovan însă, tribunalul din Cluj a purces mai radical: azi, când i-s'a comunicat aprobarea Curiei, i-s'a spus și aceea, că timpul de o lună și 11 zile, ce l'a stat preventiv (dela 1 Iulie — 11 August), nu i-se socotește ca împlinit în pedeapsă, ci de azi încolo are a sta încă patru luni depline! Afară de 50 zile ce trebuie să le facă în locul celor 1000 cor. cu cât e pedepsit în bani.

FEL DE FEL

Palate scumpe. Scumpe, ca'n po-vestii, sunt palatele in unele orase din America. Mr. James Smith un milionar din Chicago, si-a luat in New-Jork casa in vestitul cerc al cincilea, in sirul principilor dollarilor! A dat pentru ea opt milioane de cor. Dar fiindca cu acest pret casa era rusinos de ieftina, a hotarit sa mai bage in in ea alte opt milioane pe arangement! Doar n'o sa locuiesca Mr. James Smith, mare milionar, in o coliba de opt milioane numai, cand in vecini cu el locuiesc Cornel Wanderbild, despre a carui palat toata lumea stie ca a costat douazeci de milioane! Aşa dacã pe dl de Smith il va costa al sãu 16 milioane, tot mai merge pe lângã alui Wanderbilt.

Si pe din afara nici nu-s aceste palate ceva așa de grozave. Dar din lãuntru sunt arangeate cu cea mai mare risipã! Sultanul turcesc, vestit de pompos arangeat între domnitorii europeni, abia ar îndrãsi si el sã calce in acele palate pe bogãtiile grozave ce-s acolo risipite si pe jos ca si pe pãreți si pe tavanuri... Si mai ales are fiecare palat o salã, un salon urias, care a costat sume colosale, ca cine-o vede sã zicã: „n'are pãreche in lume“! In palatul Gerry, d. e., sala întregã e cioplitã într'o singurã bucatã de marmorã, cu trepte de aur! In palatul Gonid odaia de durmit, cu zece ferestri, a costat ea singurã patru milioane, si e in ea o pereche de pãturi cari au costat 800.000 cor. numai ele.

Ghici cui...

Cum nu-i doru mare cãne Când si la temniã vine Si nu-l poate opri nime! Nici Tigãnu cu cetera, Nici panduru cu pușca, Numai eu cu dirima...

Tanda. —

Obiceiuri pãgãne. In India era obiceiul popoarelor pãgãne de acolo, cã dacã bãrbatul moare, apoi pe veduvã o pun pe același rug de lemne, si o ard cu bãrbatul dimpreună. — Guvernul engles, stãpanitor peste India, a oprit acest obicei barbar. Poliția supravegheazã aspru, ca femeia sã nu mai fie tãritã si arsã cu bãrbatul-sãu de-odatã. Cu toate astea mai sunt casuri de o ard. Cãci sunt femei care ele însãle cer, ca sã fie arse, pentru-cã poporul, deși de fricã sã supune si nu le mai arde si pe femei, dar așa le desprețuește si le urgisește, cãt lucru mare! Deaceia mai sunt si acum casuri de atari arderi. Le fac mai ales noaptea. Si sã fac cu mari ceremonii religioase: Pe femeie o îmbracã in haine frumoase de mireasã si preotul lor o cununã de nou cu soțul sãu mort, ca legãtura dintre ei sã fie renoitã si pentru lumina de dincolo, apoi când ceremonia e gata, o leagã de trupul bãrbatului mort, si pun in gurã o lãmãe ca sã nu poatã sberia, si apoi — dau foc rugului!

Bãeți de școalã

sã primesc la subscrisul in cuartir, cost si spãlat, pe lângã prețuri moderate.

Kohl Josef Orãstie, str. Ferarilor.

„ARDELEANA“

inst. de credit si economii, in Orãstie.

AVIS.

Sã face cunoscut, cã Directiunea institutului de credit si eco-

Editor si redactor responsabil Nicolae Opreșiu.

nomii „Ardeleana“, a decis a introduce unele nouë ușurãri pe seama clientelei sale, si anume: Incepând cu 1 Iulie n. 1904:

1. la împrumuturile hipotecare si la cambiile cu acoperire hipotecarã, cari sunt sub 500 cor., sã vor scoti numai interesele de 8% fãrã ori-ce alte taxe ori provisiuni!;

2. la împrumuturile hipotecare si la cambiile cu acoperire hipotecarã peste 500 cor., sã iau numai 7%, iar provisiunea sã reduca la jumãtate (dãnd astfel cel mult 1/2%).

3. Cambiile comerciale sã escompteazã cu numai 7%, fãrã ori-ce alte taxe, si sã admit si pe 6 luni.

4. La celelalte cambii încã s'a redus provisiua la jumãtate.

5. La depunerile spre fructificare vechi, rãmãne procentul vechiu (5%), iar dupã depunerile nouë sã vor solvi in viitor numai 4 1/2%, plãtind institutul si darea pentru ele.

Orãstie, in Iunie 1904.

4-4 Directiunea.

ASIGURARI

contra focului

in condițiile cele mai favorabile, cu premii mai ușoare ca la alte bãnci, primește

„Assicurazioni Generali“

cea mai mare bancã de asigurãri din AUSTRO-UNGARIA. Are numai fonduri proprii (avere agonisitã in cei 70 ani de când existã) 228 milioane coroane. In fiecare an crește această puternicã bancã, cu câte 20,000,000 coroane, creștere curatã.

Fiind așa bogatã, si la prețurile pagubelor de foc e mai culantã ca ori-ce altã bancã!

In ORĂSTIE are agenturã principalã care primește asigurãri. — A sã cere informațiuni la administrația acestei foi!

Arveresi hirdetmény kivonata.

Az algyógyi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy az „Ardeleana“ pénz és hitelintézet részvénytársaság végrehajtatónak Ladbeó Georg és Ladbeó Ion pojánai lakosok végrehajtatást szenvedők elleni 190 K tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtatási ügyében a dévai kir. törvényszék (az algyógyi kir. jbiróság területén levő a válea-jepii-n fekvő a válea-jepii 285 szjtjkvben A + 1 rd. 2262 hrszra

Table with 2 columns: No. and Amount. Rows include A + 2 rd. 2278 (8), 2279 (5), 2280 (3), 2281 (3), 2282 (25), 2283 (13), 2284 (13), A + 3 rd. 2342 (10), 2343 (20), 2345 (20), 2346 (82), 2347, 2348 (320).

Table with 2 columns: No. and Amount. Rows include A + 4 rd. 2778 hrszra (26 K), A + 5 rd. 3272/2 (13), 3297 (19), A + 6 rd. 5728 (13 K).

az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi október hó 12-ik napján d. e. 10 órakor válea-jepi községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Algyógy, 1904. évi május hó 22-én.

A kir. jbiróság mint telekkvi hatóság.

Forgách kir. albiró.

Sz. 2013—1904. tkvi.

Arveresi hirdetmény kivonata.

Table with 2 columns: No. and Amount. Rows include A + 1 rd. 387, 338/a, 338/b és 339 hrszra 890 K, A + 2 rd. 1180 hrszra (3), A + 3 (1309/a) (14), A + 4 rd. 1874/2 (7), A + 5 rd. 2002/2 (2), A + 6 rd. 2005/1 (2), A + 7 rd. 2009/1 (58), A + 8 rd. 2027/2 (8), A + 9 rd. 2271/1 (28), A + 10 rd. 2418 (58), A + 11 rd. 2483/1 (17), A + 12 rd. 2654/1 (3), A + 13 rd. 3215/3 (3), A + 14 rd. 3260/2 (39), A + 16 rd. 3497 (50), A + 17 rd. 3551/2 (37), A + 18 rd. 4230 (7), A + 19 rd. 4397/2 (5), A + 20 rd. 4816/3 (11), A + 21 rd. 4926/1 (27 K).

az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi október hó 7-ik napján délelőtti 10 órakor Homorod községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX.-tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szászvároson, 1904. évi május hó 29-én.

A kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság.

Forgách, kir. albiró.

Szám 5554—1904. tkvi.

Arveresi hirdetmény kivonata.

A szászvárosi kir. járásbíróóság mint tkvi. hatóság közhirre teszi, hogy az „Ardeleana“ pénzintézet végrehajtatónak Bildea Ioan és Bildea Stefanie szűl. Toncza Mária végrehajtatást szenvedő elleni 2000 K tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtatási ügyében a dévai kir. törvényszék (a szászvárosi kir. járásbíróóság) területén levő a Ludesden fekvő a ludesi 121 szjtjkvben A + 1 rd. 625 hrszra 3 K, A + 2 rd. 653 hrsz. ingatlanra 52 K, A + 3 rd. 678/2, 679/3, 680—683 hrsz. 810 K, A + 4 rd. 704 hrszra 106 K, A + 6 rd. 711/1 hrszra 48 K, A + 8 rd. 654 hrszra 40 K, A + 9 rd. 679/2 679/1 hrszra 143 K az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1904. évi október hó 10-ik napján d. e. 9 órakor Ludesd községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelete 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szászváros, 1904. évi július hó 11-én.

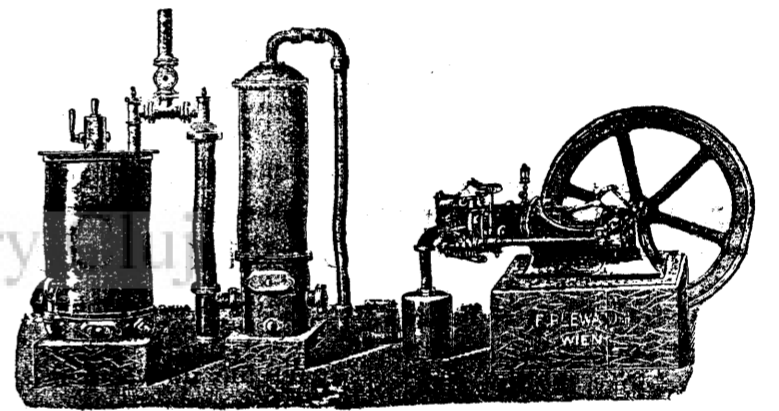
A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Sóhalmy kir. albiró.

B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Váci körút 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricii ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului E. Plewa, succesorul firmei Brauner și Klasek Motoare de benzin, gaz, petrolu și vapor, 2—100 PH., locomobil de benzin și petrolin 2—20 PH.

Tot aceiași motoare provăzute cu arangement pneu gaz sugativ, reduc cheltuelile de fiecare putere de cal pe orã cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condiții de platã favorabile!

Catalog gratis și franco. —

Sã primesc representanți solizi in provincie.

„TIPOGRAFIA NOUĂ“ în Orãstie

provăzutã cu cele mai nouë și elegante soiuri de litere, — sã oferã Onor. Public pentru tipãrirea de cãrți, broșuri, foi, anunțuri, invitãri, placate, și ori-ce alt soi de tipãrituri.

Numãrul de fațã al foi „LIBERTATEA“, tipãrit in „Tipografia Nouã“ presintã și el in parte bogãtia și variația caracterelor de care dispune.

Prețuri moderate!

Executare repede!

Tiparul propriu, „Tipografia Nouã“, in Orãstie.